

Spis treści

1	Wstęp	11
1.1	Do kogo adresowana jest ta książka	12
1.2	Historia badań nad mową i językiem	12
1.3	Obecne główne trendy badań	16
1.4	Opis zawartości rozdziałów	18
2	Wyzwania i możliwe korzyści	21
2.1	Problemy związane z technologiami mowy	25
2.2	Komunikacja, a komputer i matematyka	26
2.3	Zastosowania	27
3	Komunikacja człowieka z maszyną	31
3.1	Zasady udanej interakcji człowieka z maszyną	34
3.2	Kilka słów o fonetyce	36
3.3	Czego ludzie wymagają od technologii mowy?	36
4	Zasoby językowe	39
4.1	Korpusy obcojęzyczne	43
4.2	Korpusy języka polskiego	45
4.3	Słowniki	49
4.4	Sposoby gromadzenia danych	51
5	Klasyfikacja sygnałów mowy i ich modele	53
5.1	Definicja sygnału mowy	53
5.2	Modele matematyczne sygnałów mowy	54
5.2.1	Sygnały analogowe	55
5.2.2	Sygnały cyfrowe	56

6	Analiza częstotliwościowa sygnału	59
6.1	Widmo sygnałów okresowych	60
6.2	Transformacja Fouriera	63
6.3	Widma sygnałów mowy	64
6.4	Własności transformacji Fouriera	68
6.4.1	Parzystość widma amplitudowego i nieparzystość widma fazowego	68
6.4.2	Liniowość transformacji Fouriera	69
6.4.3	Zachowanie iloczynu skalarnego	70
6.4.4	Zachowanie energii	70
6.4.5	Dualność transformacji Fouriera	71
6.4.6	Zmiana skali czasu sygnału	71
6.4.7	Przesunięcie w dziedzinie czasu	72
6.4.8	Przesunięcie w dziedzinie częstotliwości	72
6.4.9	Splot w dziedzinie czasu	73
6.4.10	Różniczkowanie w dziedzinie czasu	74
6.4.11	Różniczkowanie w dziedzinie częstotliwości	75
6.4.12	Całkowanie w dziedzinie czasu	75
6.5	Przykłady transformat Fouriera	76
6.6	Uogólnienie transformacji Fouriera	79
6.6.1	Widmo impulsu Diraca	80
6.6.2	Transformata Fouriera sygnału stałego	81
6.6.3	Transformaty Fouriera sygnałów okresowych	82
6.6.4	Transformacja sygnału z niezerową wartością średnią	82
6.7	Transformacja kosinusowa	83
7	Lokalna analiza widmowa mowy	85
7.1	Okna transformacji lokalnych	89
7.1.1	Okno prostokątne	90
7.1.2	Okno Bartletta	91
7.1.3	Okno Hanna	91
7.1.4	Okno Hamminga	92
7.1.5	Okno Parzena	93
7.1.6	Okno paraboliczne	95
7.1.7	Okno Gaussa	95
7.2	Transformacja Gabora	102

7.3	Analiza falkowa	103
7.3.1	Zastosowanie falek do reprezentacji sygnałów	110
7.3.2	Transformacja falkowa	112
8	Filtry analogowe	117
8.1	Definicje i modele matematyczne filtrów	117
8.2	Idealny filtr dolnoprzepustowy	122
8.3	Rzeczywiste filtry dolnoprzepustowe	124
8.3.1	Filtr Butterwortha	124
8.3.2	Filtry Czebyszewa	126
8.3.3	Filtr eliptyczny	130
8.4	Porównanie własności filtrów rzeczywistych	134
8.5	Przekształcenie filtrów dolnoprzepustowych w filtry innego typu	135
9	Przetwarzanie A/C	139
9.1	Próbkowanie sygnałów mowy	139
9.2	Aliasing	142
10	Analiza częstotliwościowa sygnałów cyfrowych	145
10.1	Dyskretna transformacja Fouriera sygnałów akustycznych	145
10.2	Szybka transformacja Fouriera	152
10.3	Dyskretna transformacja kosinusowa	158
11	Filtry cyfrowe	161
11.1	Z-transformacja	161
11.1.1	Przykłady z -transformat	163
11.1.2	Własności z -transformacji	164
11.1.3	Związek z -transformacji z transformacją Fouriera	167
11.2	Filtry FIR	168
11.2.1	Charakterystyki częstotliwościowe filtrów FIR	173
11.2.2	Filtry FIR z liniową charakterystyką fazową	174
11.2.3	Optymalizacyjna metoda projektowania filtrów FIR	179
11.3	Filtry IIR	183
11.3.1	Stabilność filtrów IIR	184
11.3.2	Projektowanie filtrów IIR w oparciu o filtry analogowe	194

11.4 Banki filtrów	196
12 Teoria falek w lokalnej analizie sygnałów	197
13 Kodowanie i kompresja mowy	203
13.1 Kompresja bezstratna	205
13.1.1 Kodowanie różnicowe	205
13.1.2 Kodowanie entropowe	207
13.1.3 Kodowanie Huffmana	210
13.1.4 Kodowanie ciągów	213
13.1.5 PCM	213
13.1.6 LPC	214
13.2 Kompresja stratna	214
13.2.1 Kwantyzacja skalarna	215
13.2.2 Kodowanie transformatowe sygnałów	216
13.2.3 Kompresja wykorzystująca modelowanie traktu gło- sowego	217
13.2.4 Systemy kompresji stratnej dźwięku	218
14 Parametryzacja i segmentacja	221
14.1 Odszumianie	222
14.1.1 Systemy wielomikrofonowe	222
14.2 Segmentacja	224
14.3 Parametryzacja	227
14.3.1 Metody oparte o liniowe współczynniki predykcji	227
14.3.2 Metody oparte o banki filtrów i faleki	231
15 Modele akustyczne	235
15.1 Zapis fonetyczny	235
15.2 Reguła Bayesa	236
15.3 HMM – niejawne modele Markowa	237
15.4 Algorytm Viterbiego	243
15.5 SVM	247
15.6 Sieci Bayesa	249
15.7 Sieci neuronowe	251

16 Modele językowe	255
16.1 <i>N</i> -gramy	255
16.2 Wygładzanie <i>n</i> -gramów	266
16.3 Filtr Blooma	270
16.4 Modele bez zachowania kolejności słów	271
16.5 Łączenie modeli – grafy i listy	275
17 Przetwarzanie języka naturalnego	277
17.1 Parsery zdań	277
17.2 Analizatory morfologiczne	279
17.3 Metody semantyczne	279
17.4 Słowosieć	280
18 Synteza mowy	285
18.1 Techniki syntezy mowy	285
18.2 Syntezatory	287
19 Rozpoznawanie mówcy	289
19.1 Weryfikacja a identyfikacja	289
19.2 Dalsza klasyfikacja	290
19.3 Algorytmy	291
19.4 Istniejące rozwiązania	293
20 Systemy dla innych języków	297
20.1 HTK	298
20.2 Dragon firmy Nuance	298
20.3 Sphinx	299
20.4 Julius	300
20.5 Microsoft	300
20.6 Fiński	301
21 Przetwarzanie mowy polskiej	303
21.1 Wiek XX	303
21.2 XXI wiek	304

22 Inne technologie mowy	315
22.1 Rozpoznawanie emocji	316
22.2 Systemy dialogowe	317
22.3 Automatyczne tłumaczenia	325
22.4 Nauka języków obcych	326
23 Podsumowanie	327

